

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG4950061

ชื่อโครงการ : โครงการการพัฒนาเส้นทางการจัดการท่องเที่ยวแหล่งอารยธรรมขอมในเขต
อีสานใต้ถึงปราสาทนครวัด ประเทศกัมพูชา

ชื่อนักวิจัย : จิรุตถ์ เวียงวิเศษ ขนิษฐา ศรีตะวัน ดวงใจ ลิ้มอำไพ และอารีรัตน์ เมืองแสน
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

E-mail Address : Thitapo15@hotmail.com

ระยะเวลาโครงการ : 1 มิถุนายน 2549 - 31 พฤษภาคม 2550

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาเส้นทางการจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในเขตอีสานใต้ถึงปราสาทนครวัด ประเทศกัมพูชา มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพการจัดการเส้นทางการท่องเที่ยวแนวทางการพัฒนาเส้นทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการจัดการท่องเที่ยว แหล่งอารยธรรมขอมในเขตอีสานใต้ถึงปราสาทนครวัด ประเทศกัมพูชา รวมทั้งหาแนวทางยุทธศาสตร์พึงพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ในกลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน โดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านโดยทำการศึกษาจากผู้ประกอบการด้านการจัดการท่องเที่ยว ตัวแทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน นักวิชาการ นักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ รวมทั้งเจ้าของพื้นที่ที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียงในพื้นที่ 6 จังหวัด ได้แก่ ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี รวมทั้งในเขตจังหวัดเสียมราฐ ประเทศกัมพูชา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทยใน 6 จังหวัด แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศทั้งในพื้นที่ 6 จังหวัดและในเขตจังหวัดเสียมราฐ ประเทศกัมพูชา แบบสัมภาษณ์ (การจัดสนทนากลุ่ม) ผู้ประกอบการด้านการจัดการท่องเที่ยว ตัวแทนจากภาครัฐ นักวิชาการ เจ้าของพื้นที่แบบไม่มีโครงสร้างทำการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อให้ข้อมูลเชิงลึกและนำเสนอด้วยการพรรณนา ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย มีผลการวิจัยสรุปดังนี้

สภาพการจัดเส้นทางการท่องเที่ยวสรุปข้อมูลดังนี้

1) เส้นทางภายในประเทศ

ปัจจุบันส่วนใหญ่จะเป็นการจัดการท่องเที่ยวเฉพาะหน่วยงาน บริษัท องค์กรต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเฉพาะกิจ และมีกลุ่มอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวบางแห่งที่มีการจัดการท่องเที่ยวแหล่งอารยธรรมขอมในเขตอีสานใต้แต่ไม่มากนัก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาเที่ยวเพียงจุดเดียวแล้วกลับ เนื่องจากรายการของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแหล่งอยู่ใกล้กันมากทำให้ไม่มีเวลาเดินทางท่องเที่ยวไปจุดอื่น

2) เส้นทางในประเทศกัมพูชา

มีทั้งแบบที่นักท่องเที่ยวไปเที่ยวด้วยตนเองและซื้อค่าบริการจากบริษัทนำเที่ยวส่วนใหญ่ได้ข้อมูลมาจากอินเทอร์เน็ต และอ่านหนังสือ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่รู้จักระหว่างท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในเขตอีสานใต้ รู้จักเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตหรือเชียงใหม่ สาเหตุที่นักท่องเที่ยวเลือกมาเที่ยวที่นครวัด เนื่องจากเป็น 1 ใน 7 สิ่งมหัศจรรย์ของโลก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เมื่อเที่ยวที่เสียมเรียบแล้วก็เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศอื่นในแถบอินโดจีน เช่น เวียดนาม ลาวหรือไทย แต่ในประเทศไทยจะไปเฉพาะเชียงใหม่หรือภูเก็ต นักท่องเที่ยวจะเที่ยวในประเทศกัมพูชา 3 วัน เป็นอย่างน้อย สภาพเส้นทางของรถยนต์แหล่งท่องเที่ยวในประเทศกัมพูชาจากชายแดนถึงเมืองเสียมเรียบจะดีในช่วงฤดูร้อน แต่ถ้าฤดูฝนจะเดินทางลำบาก เพราะน้ำท่วมถนนเป็นบางช่วง

แนวทางการพัฒนาเส้นทางจัดการท่องเที่ยวตามเส้นทางอารยธรรมขอมในเขตอีสานใต้ถึงปราสาทนครวัด ประเทศกัมพูชาอย่างยั่งยืน สรุปได้ดังนี้

1. สร้างระบบการคมนาคมที่ไปถึงแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น
2. สร้างที่พักที่อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว
3. พัฒนามาตรฐานการบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
4. พัฒนาสินค้าทางการท่องเที่ยวให้มีเอกลักษณ์และสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว
5. พัฒนาระบบบริหารจัดการท่องเที่ยวให้สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ เช่น การวางแผนการทำงาน การร่วมมือกันของภาครัฐและเอกชน
6. พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเดิมให้ดีขึ้น และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่เพิ่มเติม
7. พัฒนาเครือข่ายเชื่อมโยงการท่องเที่ยว
8. พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว เช่น มัคคุเทศก์ พนักงานบริการด้านการโรงแรม
9. มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวทั้งภายในและต่างประเทศมากขึ้น

10. ควรมีการบูรณาการการดำเนินงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

11. การตั้งเป้าหมายในด้านการท่องเที่ยวไม่ควรมุ่งเน้นเฉพาะการเพิ่มปริมาณ

นักท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว ควรคำนึงถึงคุณภาพของนักท่องเที่ยวและขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว และคำนึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนด้วย

12. ควรมีการนำมิติในเรื่องของประเพณีวัฒนธรรมมาผูกโยงกับการท่องเที่ยว

13. ควรมีการส่งเสริมให้ชุมชนหรือเจ้าของพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

ซึ่งกำหนดโปรแกรมการท่องเที่ยวโดยยึดหลักระยะเวลาและเส้นทางรวมทั้งวิถีเดินทางท่องเที่ยวได้ 14 เส้นทาง

ผลกระทบที่เกิดจากการจัดการท่องเที่ยวตามเส้นทางอารยธรรมขอมในเขตอีสานใต้ถึงปราสาทนครวัด ประเทศกัมพูชา สรุปได้ดังนี้

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ 1) สามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้กับชุมชน 2) การเป็นเมืองท่องเที่ยวทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้น ทำให้ชาวพื้นเมืองที่อาศัยอยู่เดิมไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามรายได้เดิมที่ตนเคยได้

ผลกระทบด้านสังคม 1) เป็นการกระตุ้นให้คนในท้องถิ่นเห็นคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอม และก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชนในการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและอารยธรรมขอม 2) เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่มากทำให้ประชาชนหารายได้ง่ายขึ้นจึงไม่ค่อยเห็นคุณค่าในการประกอบอาชีพอื่น ๆ 3) มีการอพยพประชากรจากเมืองอื่น ๆ มาอาศัยอยู่ในเมืองท่องเที่ยวเพื่อมาประกอบอาชีพ เช่น จากพนมเปญมาประกอบอาชีพในเสียมเรียบ

ผลกระทบด้านวัฒนธรรม 1) เป็นการเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในเขตอีสานใต้และในประเทศกัมพูชา 2) เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาอาจนำเอาวัฒนธรรมของตนเข้ามาเผยแพร่ทำให้คนในท้องถิ่นเกิดพฤติกรรมการเลียนแบบชาวต่างชาติ

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม การมีนักท่องเที่ยวเข้ามาทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมและมีมลภาวะของสถานที่ท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในชุมชน

แนวทางยุทธศาสตร์พึงพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ในกลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน โดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

ด้านการวางแผน 1) ควรมีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาแหล่งอารยธรรมขอมโดยเฉพาะ 2) ควรมีการร่วมมือกันหรือทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างประเทศในระดับรัฐบาลของไทยและกัมพูชา เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้เกิดความสะดวกและแบบยั่งยืน

3) ควรมีการบูรณาการการดำเนินงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และตั้งเป้าหมายในด้านการท่องเที่ยว ไม่ควรมุ่งเน้นเฉพาะเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว ควรคำนึงถึงคุณภาพของนักท่องเที่ยวและขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว และคำนึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งชุมชนด้วย

ด้านการตลาด 1) ควรสร้างละครประวัติศาสตร์หรือภาพยนตร์ประวัติศาสตร์เกี่ยวกับแหล่งอารยธรรมขอมในเขตอีสานใต้ถึงปราสาทนครวัด ประเทศกัมพูชา 2) ควรพัฒนาสินค้า OTOP ระหว่างเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในเขตอีสานใต้ถึงปราสาทนครวัด ประเทศกัมพูชา แต่ละจุด เพื่อให้ระยะทางในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละจุดไม่ไกลเกินไป และตรงตามอุปนิสัยของนักท่องเที่ยวไทยที่ชอบซื้อสินค้า ถ่ายรูป และเข้าห้องสุชา 3) การจำหน่ายสินค้าในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในเขตอีสานใต้ถึงปราสาทนครวัด ประเทศกัมพูชา ยังไม่มีเอกลักษณ์เท่าที่ควร และยังไม่มี การจัดระเบียบของร้านค้า ควรกำหนดสินค้าที่เป็นของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละจุดให้มีเอกลักษณ์เฉพาะ

ด้านการบริการ 1) ควรมีมาตรการและบุคลากรในการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว 2) ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้แพร่หลายมากกว่านี้ เช่น แผ่นพับ คู่มือเดินทาง แผนที่ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง 3) ควรมีหลักสูตรอบรมมัคคุเทศก์ เพื่อให้มีมาตรฐานในการบริการเฉพาะแหล่ง มัคคุเทศก์ต้องมีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมในเขตอีสานใต้ถึงปราสาทนครวัด ประเทศกัมพูชา อย่างถูกต้องและลึกซึ้ง 4) ระบบสาธารณูปโภค เช่น ห้องสุชาควรสะอาดและเพียงพอ 5) การเข้าถึงแหล่งอารยธรรมขอมบางแห่งยังไม่ได้มีการพัฒนาให้ดีเท่าที่ควร เช่น ปราสาทเขาพระวิหาร ควรมีรถรับส่งจากจุดจอดรถไปยังเขตปราสาทเขาพระวิหาร 6) ควรจัดฝึกอบรมให้คนในพื้นที่เพื่อเป็นการสอดแทรกปลูกฝังจิตสำนึกของคนในพื้นที่ให้มีความรักและหวงแหนแหล่งอารยธรรมขอมในบริเวณใกล้เคียงบ้าน และให้คนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมโดยการมีผลประโยชน์ร่วม 7) ควรมีการเพิ่มจำนวนของที่พักรถและให้ผู้ประกอบการเกี่ยวกับที่พักมีส่วนร่วม เช่น โรงแรม โฮมสเตย์ มีการรวมกลุ่มและร่วมมือกันพัฒนามาตรฐานที่พักอาศัยให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้นและสร้างที่พักให้อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว โดยควรมีหน่วยงานตรวจสอบควบคุมคุณภาพอย่างจริงจัง

ด้านอื่น ๆ 1) ควรเพิ่มเส้นทางคมนาคมทางอากาศจากกรุงเทพฯ ถึงเสียมเรียบ หรือจากเขตอีสานใต้ถึงเสียมเรียบ 2) ควรยกเลิกการขอวีซ่าหรือลดระยะเวลาในการกระบวนกรขอผ่านแดนจากไทยไปประเทศกัมพูชา 3) ไม่ควรสร้างสิ่งก่อสร้างสมัยใหม่ในบริเวณปราสาท เช่น ปราสาทพนมรุ้ง ปราสาทสระกำแพงใหญ่ เพราะจะบดบังภูมิทัศน์ 4) ไม่ควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ

บนบริเวณตัวปราสาทเพราะทำให้เกิดความเสียหายแก่ตัวปราสาทและวัตถุโบราณ เช่น การจัดแสง สี เสียง ถ้าจัดควรจัดเพียงครั้งเดียว เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวรู้จักแหล่งท่องเที่ยวนั้น 5) การคมนาคม ควรปรับปรุงสภาพถนนให้สามารถเดินทางได้โดยสะดวก โดยเฉพาะเส้นทางจากชายแดนไทยไปกัมพูชา และมีป้ายบอกทั้งภาษาไทยและอังกฤษตลอดเส้นทาง การท่องเที่ยวเป็นระยะ ๆ

คำหลัก : เส้นทางจัดการการท่องเที่ยว

อารยธรรมขอม

ABSTRACT

Project Code : RDG4950061

Project Title : Development of Khmer Civilization Tours Management in the Areas
from the Northeast of Thailand to the Angkor Wat.

Investigators : Thitaporn Wiengwiset, Kanittha Sritawan, Duangjai Limampai and
Arerat Muangsan
Buriram Rajabhat University

E-mail Address : Thitapo15@hotmail.com

Project Duration : 1 June 2006 – 31 May 2007

This research is “Development of Khmer Civilization Tours Management in the Areas from the Northeast of Thailand to the Angkor Wat Cambodia”, has the objectives to survey tourist management in order to develop permanent management of tourist. It studies the impact from tourist management the sources of Angkor civilization in Northeast of Thailand to the Angkor Wat, Cambodia, including to find a strategy for promotion strengthen a development and tourist management in the group of Northeast of Thailand to permanence. It is concerned with the group of neighborhood country by studying from entrepreneurs such as tourism, official, Guide, scholar, both tourist Thai and foreigner, including people who live in the tourist area and six neighbor cities Chaiyaphum, Nakorn Ratchasima, Buriram, Surin, Srisaket and Ubon Ratchathani and also Siem Reap, Cambodia. Questionnaire is used as a tool for a research both Thai and interview without a structure for tourists in six areas and also Siem Reap, Cambodia. Interview is for entrepreneurs such as tourism, official, scholar including people who live in the tourist area. Interview without structure is direct survey to ask expert in the content. The Qualitative Data is analyzed by content analysis order to be deep data and descriptive presentation but Quantitative Data is analyzed by frequency, percent and mean.

The condition of tourist management as followed;

1. Inside part

The present is most of tourist management especially, company, organization which held a special occasions and tourist industrial to Angkor civilization in Southeast, most of tourists come only one place.

2. Cambodia

There is a private and group tour from company to get information from internet and reading books. The tourists don't know Angkor civilization in Southeast. They know only tourist place in Phuket or Chiang Mai. The causes of tourists come to Angkor Wat because it is the one of seven amazing of the world, When tourists went to Siem Reap, they traveled to other countries in Indochina such as Vietnam, Laos or Thai especially. Chaing Mai or Phuket. The tourists traveled at Cambodia at least 3 days. The condition of way for a car to the area of Cambodia from Siem Reap in summer but the raining season is difficult because it is the flooding.

The condition way of permanent development of tourist management the Angkor civilization in Northeast of Thailand to Angkor Wat, Cambodia as followed.

1. To build transportation system to tourist place
2. To build the accommodation near the tourist place
3. To develop the service criterion in tourist industrial
4. To develop the tourist product in identity and conform to the tourist need
5. To develop the system of tourist management service
6. To develop and restore the old tourist place and develop the new place
7. To develop tourist network
8. To develop the quality of staffs in tourist such Guide, Hotels staffs.
9. To promote the tourist place both in and out country
10. To integrate the work both government and private related to the tourist
11. To aim in tourist not only quantity and also quality of the tourists and the ability to service and also the effect in environment and community
12. To bring the tradition relate to tourist
13. To promote the community or the owners participate in tourist management

The tourist way depended on period and way include how to travel.

The effect from tourist management to Angkor civilization in Northeast of Thailand to Angkor Wat, Cambodia.

Economic effect

1. There is the tourist income for community
2. There is higher cost of living higher. It makes local people cannot survive depended on the old income

Social effect

1. To motivate people know the value of Angkor civilization's tourist and have a participation in community to protect and promote civilization and Angkor civilization
2. The most tourists visited. People earn their income easily and they don't do the other jobs.
3. There is immigration from one area to the other tourist area in order to have new occupation such as from Phnom Penh to Siem Reap

Civilization effect

1. To broadcast the area of Angkor civilization in Southeast and Cambodia
2. The tourists took their civilization to broadcast and make people imitate it from the foreigners

Environment affect When there are many tourists visit. It will make decadence of the environment and pollution in community such as Garbage problem, Noise Pollution, etc.

The way of dependent strategy is to strengthen development and to manage basic tourism in South Northeast region toward steady condition via neighbouring countries as follows:

Planning strategy

1. Tourism program should be managed for the study of a specific Angkor civilization.

2. International Memorandum of Understanding or Agreement should be made between Thai government and Kingdom of Cambodia to develop tourism industry in the convenient and steady way.
3. Tourism management should be integrated between Government sector and Private sector. There also should be the obvious tourism targets but not for the quantity of tourism. It should be under consideration of the quality of tourists and the ability limitation to serve tourism attraction, and of the environment impact which will occur in tourism attraction and in the public.

Marketing strategy

1. There should be the production of historic drama or movie, linking Angkor civilization in South Northeast region to Nakhon Wat Castle in Cambodia.
2. OTOP products should be developed and spread out from each of tourism points of Angkor civilization in south northeast region to Nakhon Wat Castle in Cambodia. This is to set each of tourism points to be suitable for Thai tourists' habit of buying products, taking photos, and going to the toilet.
3. The marketing products which were spread out from tourism points of Angkor civilization in south northeast region to Nakhon Wat Castle in Cambodia was not sufficient uniqueness and the shops were out of system, so there should be the management of souvenir products in each of tourism points in their own unique way.

Service strategy

1. There should be the standard of the security and security guards who take care of the tourists' safety.
2. The information concerning the tourism attraction should be more spread out, such as brochures, traveling maps, and service centers for tourists.
3. There should be a specific course for a guide under the correct and deep knowledge of the service standard in the history of Angkor civilization in south northeast region and Nakhon Wat Castle in Cambodia.
4. There should be the sufficient system of public consumption, such as a clean toilet.

5. The access to some Angkor civilization resources is not sufficiently developed, such as Pra Vihara Castle, which there should be a taxi stop.
6. The training should be taken place for the local people to make them love and conserve their own Angkor civilization in their village, and people in the local area should participate in this and gain the benefit together.
7. The accommodations should be more supplemented and the owners of accommodations should join this case, such as hotels, motels, and cooperate to develop the accommodation standard and build the living places near the tourism attraction, seriously controlled by the quality inspecting sector.

Other strategies

1. The airline transportation should be supplemented from Bangkok to Siamriab or from South northeast region to Siamriab.
2. The visa permission should be canceled or the period of immigration process should be reduced from Thai border to Kingdom of Cambodia.
3. The modern construction should be built around the castle, such as in Panom rung Castle, Kampaeng SaYai Castle because they will be covered the view of the castle.
4. The activities should not be taken place around the castles because they will be ruined, such as the settings of light, sound. If possible, they should be taken place once for promotion of tourism attractions.
5. Concerning the transportation, the roads should be smoothened and convenient from Thai border to Kingdom of Cambodia. The road signs also should be written into Thai and English throughout the way of tourism.

Keyword : Tours Management

Khmer Civilization